

Tao rostit

Partea a patra din seria de discursuri Tao:
cele trei comori

Comentarii asupra unor fragmente
din Tao Te Ching, de Lao Tzu

OSHO

Traducere:
Carmen Neacșu

EDITURA MIX
CRISTIAN 2018

Culegere: Carmen Neașu
Tehnoredactare: Dorel Bravu
Corectură text: Tudor Chirilă
Concept grafic/ Design: Ciprian Burcovschi
Consilier editorial: Florin Zamfir

Autorul și editorul nu dau niciun fel de garanții exprese sau implicite referitoare la conținutul acestei cărți. Prin urmare, cititorul își asumă întreaga responsabilitate pentru utilizarea informațiilor cuprinse în această carte.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
OSHO

Tao rostit : comentarii asupra unor fragmente din Tao Te Ching de Lao Tzu / Osho ; trad.: Carmen Neașu. - Cristian : Mix, 2018

ISBN 978-606-8460-59-8

I. Neașu, Carmen (trad.)

299.513

Copyright © 1975, 2012 OSHO International Foundation, Switzerland.
Pentru mai multe informații vizitați www.osho.com/copyrights.

Titlul original: *TAO: The Three Treasures*

Această carte cuprinde transcrierea părții a patra a seriei de discursuri cunoscute sub numele de Tao: cele trei comori, ținute în public de Osho. Toate discursurile lui Osho au fost publicate integral sub formă de carte tipărită, dar sunt disponibile și sub formă înregistrată audio. Înregistrările audio și arhiva completă a textelor pot fi găsite în Biblioteca Osho la www.osho.com/library.

OSHO este o marcă înregistrată a Osho International Foundation. Pentru mai multe informații vizitați www.osho.com/trademark.

Romanian translation: Copyright © 2018 Editura Mix.

Toate drepturile asupra prezentei ediții în limba română aparțin în exclusivitate Editurii Mix.

Pentru informații actuale și comenzi vizitați site-ul nostru:
www.edituramix.ro sau contactați-ne la:
tel.: 0720 499 494; fax: 0268 257 811
e-mail: contact@edituramix.ro

CUPRINS

CAPITOLUL	1	Nu fi niciodată primul în lume.....	7
CAPITOLUL	2	Adu-i și pe ceilalți doi buddha!	39
CAPITOLUL	3	Ei nu mă cunosc.....	69
CAPITOLUL	4	Ce fel de rai e acesta?.....	95
CAPITOLUL	5	Sminteala.....	123
CAPITOLUL	6	Aceasta este toată lumea pe care o avem	147
CAPITOLUL	7	Tare și moale.....	173
CAPITOLUL	8	E doar o glumă	195
CAPITOLUL	9	Nimic nu e mai moale decât apa	223
		Despre autor.....	253
		Centrul internațional de meditație Osho.....	255
		Alte cărți de Osho, apărute la Editura Mix:	259

Nu fi niciodată primul în lume

Cele trei comori ale lui Lao Tzu

*Toată lumea spune că învățătura mea, Tao,
seamănă foarte mult cu nebunia.*

*Pentru că e măreață, de aceea seamănă cu
nebunia.*

*Dacă n-ar semăna cu nebunia,
ar fi devenit de mult mărunță!*

Eu am trei comori;

le păzesc și le ocrotesc.

Prima e iubirea.

A doua este moderația.

A treia este lipsa ambiției de a fi primul în lume.

Iubirea te face neînfricat;

*moderația în acțiune îți amplifică rezervele de
energie.*

lipsa ambiției de a fi primul în lume

face așa încât să-ți poți dezvolta talentul și să-l lași să se maturizeze.

*Dacă te lipsești de iubire și de neînfricare,
de cumpătare și de rezervele de energie,
dacă alegi să nu rămâi la urmă, ci dai năvală să
fii în frunte,
ești sortit pieirii!*

Cel mai mare miracol din viață este iubirea, și tot ea este și cel mai mare mister; mai mare decât viața însăși, fiindcă iubirea este însăși esența pentru care există viața.

Iubirea este sursa vieții și, totodată, scopul ei. Așa că cel care ratează iubirea, ratează totul.

Dar nu înțelege greșit iubirea ca fiind o emoție – nu este. Iubirea nu este o emoție, nu este un sentiment. Iubirea este cea mai subtilă energie; mai subtilă decât electricitatea. Însuși substratul tuturor energiilor este iubire.

Ea se manifestă în multe moduri. Mai întâi încearcă să înțelegi iubirea, apoi celelalte comori vor fi ușor de înțeles.

Dacă mă întrebi care sunt cele trei comori ale mele, îți voi spune: mai întâi, iubirea; apoi, iubirea, iar a treia este tot iubirea. Și, de fapt, asta spune și Lao Tzu – dar vom înțelege asta.

Omul e o trinitate, așa cum creștinii au spus despre Dumnezeu că este o trinitate. Dumnezeu poate să fie sau să nu fie, dar omul este o trinitate: corp, minte, suflet. De fapt, datorită înțelegerii sale profunde privitoare la ființele omenesti, Hristos a ajuns să spună că Dumnezeu este o trinitate.

Dacă există vreun Dumnezeu, el trebuie să fie o trinitate, fiindcă tot ceea ce există are trei straturi. Hindușii le numesc cele trei *guna*, trei calități: *satva*, *rajas* și *tamas*. Hristos le-a numit trinitatea.

Când iubirea se exprimă prin tine, ea se exprimă mai întâi la nivelul corpului. Devine sex. Dacă se exprimă prin minte,

care este mai înaltă, mai profundă, mai subtilă, atunci se numește iubire. Dacă se exprimă prin spirit, devine rugăciune.

Și există în tine o dimensiune care este chiar și dincolo de trinitate. Hindușii i-au zis „a patra”, „*turiya*”. Nu au numit-o, fiindcă nu poate fi numită.

Cele trei pot fi numite; ele aparțin lumii manifeste. Cea de-a patra nu poate fi numită; ea ține de ceea ce e nemanifestat. Dar e substratul a tot. Ei îi spun pur și simplu „a patra”, *turiya*.

În cea de-a patra, iubirea devine samadhi, nirvana, iluminare.

Mai întâi, când iubirea – aceeași energie – se exprimă prin corp, ea devine sex. Dacă totul merge bine și sexul e natural și curgător, el reprezintă o experiență frumoasă, fiindcă îți poate oferi o străfulgerare a celei de-a doua etape. Dacă sexul pătrunde cu adevărat foarte profund, așa încât să poți uita complet de tine în timpul lui, poți avea chiar o străfulgerare a celei de-a treia etape prin intermediul lui. Iar dacă sexul devine o experiență cu totul orgasmică, există momente rare în care poți avea o străfulgerare chiar și a celei de-a patra stări, a *turiyei*, a ceea ce este dincolo, transcendent.

Însă dacă sexul eșuează, atunci multe perversiuni apar în minte. Aceste perversiuni se exprimă prin ură. Ura este eșecul sexului, o eșuare a energiei iubirii. Violența, lăcomia față de bani, atitudinile continuu conflictuale ale egourilor: războiul, politica – toate acestea sunt perversiuni sexuale.

Un om al cărui sex nu e pervertit nu poate deveni politician. E imposibil. Toți politicienii au nevoie de o terapie sexuală profundă, altminteri toată energia lor se va duce iarăși înspre dobândirea de puteri politice și mai mari. Când sexul e natural, simți că ai putere, nu te mai duci să o cauți. Sexul înseamnă potență, putere. Simți că puterea se revarsă asupra ta, nu te mai duci s-o cauți nicăieri. Dar când ratezi puterea aceasta, se naște o nevoie imperioasă de a căuta putere:

ia naștere politică. Și atunci iau naștere războaiele, violența continuă; ura, furia și o mie de alte tipuri de perversiuni.

Oamenii devin prea atașați de lucruri atunci când sexul eșuează, fiindcă atunci nu mai pot fi atașați de persoane. Căci pentru a fi în relație cu o persoană trebuie să curgi, trebuie să fii deschis.

Cu lucrurile nu e nevoie să curgi sau să fii deschis. Lucrurile pot fi posedate, persoanele nu pot fi posedate. Lucrurile sunt moarte, persoanele nu sunt moarte. Persoanele sunt în esență libertate: poți să le iubești, poți să te bucuri de prezența lor, dar nu poți să le posezi.

Oamenii a căror funcționare firească a sexului a eșuat devin prea posesivi în privința banilor, a lucrurilor lumesti.

Știința face și ea parte din sexualitate, din fenomenul corporal. De aceea știința insistă că numai corpul există: fiindcă sexul nu cunoaște altceva în afară de corp. Știința nu poate crede nici măcar că mintea există, ce să mai vorbim de spirit; și sigur că dimensiunea de „dincolo” e mai presus de puterea ei de înțelegere. Știința insistă că omul e doar corp – asta arată înclinația ei.

Și toată investigația științifică se bazează pe curiozitate sexuală. Iar asta e tot o perversiune.

Dacă știința ar fi creativă, atunci n-ar mai fi vorba despre o perversiune. Atunci sexul ar funcționa bine, energia ar curge, n-ar fi stătută și putredă. Dar știința așa cum e ea astăzi - și la fel a fost și în trecut – e distructivă.

E pur și simplu de necrezut că omul poate ajunge pe lună – și în curând va ajunge pe alte planete, iar mai târziu va ajunge la stele - și în tot acest timp jumătate din umanitate moare de foame. E de necrezut că omul poate să dezvolte o tehnologie atât de complexă încât să facă posibilă bomba cu hidrogen și bomba atomică, dar nu poate găsi nici măcar un remediu pentru răceala obișnuită – am suferit două zile din cauza ei!

Pur și simplu totul arată stupid. Întreaga știință e orientată spre război, spre violență, e distructivă. Dacă totul ar merge bine cu sexul – ceea ce e foarte dificil, fiindcă toate religiile sunt împotriva lui, ele îți otrăvesc mintea. E dificil, fiindcă toată civilizația, toate culturile sunt împotriva lui – deoarece au ajuns să cunoască un tertip: dacă vrei să exploatezi un om, pervertește-i sexul; atunci nu va mai putea niciodată să fie stăpân pe ființa sa. Pervertește-i sexul și va rămâne un automat. Atunci vei putea să-l trimiți în războaie, și vei putea să-l sacrifici pentru scopuri prostești.

Un om care a cunoscut iubirea nu poate fi forțat să urască. Un om care a ajuns să aibă măcar străfulgerări ale iubirii va fi atât de iubitor încât îi va fi foarte dificil să fie distructiv. Dar toate națiunile au nevoie de oameni distructivi, de oameni care fierb pe dinăuntru de distructivitate, care sunt într-un anume sens nebuni; altminteri ce s-ar întâmpla cu armatele lumii? E nevoie de o anumită nebunie pentru ca un om să devină soldat.

Dacă viața ar fi frumoasă și iubirea s-ar revărsa, cine s-ar mai deranja să se ducă la război? Și cine ar vrea să se facă soldat? Te afli aici nu ca să distrugi, ci ca să împlinești. Așa că fiecare cultură, fiecare religie, fiecare națiune, fără excepție, încearcă să îți pervertească sexualitatea, nu-ți permite să te bucuri. Nu-ți permite să fii natural. În momentul în care ești natural, ai ieșit de sub controlul lor. Poți fi controlat numai atunci când ești bolnav.

De aceea spun: dacă totul merge bine și dacă sexul rămâne natural, atunci – a doua etapă: prin sexul profund, răsare iubirea.

Iubirea nu e sexuală, dar răsare din sexualitate, lucrul acesta trebuie înțeles.

E la fel ca o floare de lotus care răsare din mizerie și din noroi. Dar ea nu e noroi și nu e mizerie. E o transformare totală a acestora. Între sex și iubire este o distanță la fel de

mare ca între apa noroioasă, noroiul, și floarea de lotus. Dacă n-ai fi știut, n-ai fi putut să-ți imaginezi că acest lotus a apărut din noroi. E imposibil de conceput așa ceva, de neînțeles, fiindcă lotusul e un fenomen transformat. E diferit. Aparține unei alte lumi. Nu pare să facă parte din lumea asta. Dar el provine din acest pământ.

Iubirea răsare ca un lotus.

La fel cum știința – în special știința distructivă – politica, banii și goana după bani, posesivitatea, aparțin corpului și sexului, la fel arta, poezia, muzica, pictura, sculptura aparțin celui de-al doilea strat, al iubirii. Când iubirea ta curge, când ai ajuns la un anumit tip de relaționare cu o persoană, la o anumită unitate cu o persoană, chiar dacă pentru numai câteva clipe, tot e suficient ca să îți schimbe întreaga viață. Dacă măcar pentru o singură clipă ai ajuns să simți că două persoane s-au dizolvat și au devenit una – în sex două corpuri se dizolvă și devin unul singur; în iubire două minți se dizolvă și devin una – dacă chiar și pentru o singură clipă ai cunoscut acea unitate, viața ta va deveni poezie, viața ta va avea un dans, viața ta va avea o mare armonie și o muzică în ea.

A treia etapă e rugăciunea. Când ai privit în adâncul existenței prin intermediul unei persoane – a iubitului tău, a soțului tău, a soției, a prietenului, a copilului, a maestrului, dacă ai privit în interiorul unei persoane și ai văzut infinitul, dacă ai privit prin fereastra unei persoane și întregul cer al infinitului ți s-a deschis în față, acum știi că iubirea te poate înălța – ea poate deveni rugăciune.

Rugăciunea este întâlnirea spiritului cu spirit. Sexul este foarte limitat, e limitat la corpul material. Iubirea e mai vastă, dar e încă limitată la o singură persoană. Rugăciunea e nelimitată. Atunci știi că poți să treci de la o persoană la infinit. Atunci fiecare persoană devine o trambulină. Te uiți în ochii unui copil – și acolo îl vezi pe Dumnezeu. Te uiți în ochii persoanei iubite – și deodată persoana iubită a dispărut, nu mai e

acolo, și în locul ei îți zâmbește Dumnezeu. Te uiți la o floare și întregul a pătruns în ea. Aceasta este rugăciunea.

Acestea sunt cele trei straturi ale unui om.

Creștinismul, iudaismul – ele au putut ajunge doar la al treilea. Nu au idee despre cel de-al patrulea; dar în Orient, Buddha, Krishna, Mahavira, Lao Tzu – aceștia l-au văzut pe al patrulea, pe cel care e dincolo de toate. Acel al patrulea, *turiya*, este extazul, samadhi, nirvana, Tao. În acel al patrulea chiar și celălalt dispăre.

Mai întâi, în sex, dispăre corpul și rămâne mintea. În iubire dispăre mintea, dar rămâne spiritul. În rugăciune dispăre și spiritul, dar celălalt, Tao, Dumnezeu, rămâne. În cel de-al patrulea dispăre și Dumnezeu. Nu mai rămâne nimic – sau rămâne doar nimicul.

În acel gol total în care toate dualitățile se dizolvă, iubirea este absolut împlinită. Iubirea este cheia tuturor comorilor. Iubirea nu e o emoție. Iubirea nu e un sentiment. Iubirea e energie, iar energia se poate exprima pe patru niveluri. Și întotdeauna să ții minte că energia trebuie transcensă, transformată, dusă la un nivel mai înalt. Dar nu e nimic rău; numai dacă rămâi împotmolit undeva, abia atunci e rău.

Sexul e frumos, nu e nimic rău în el, dar dacă rămâi blocat la nivelul lui, atunci e rău. E ca și cum ai rămâne blocat la ușa și n-ai putea intra în palat. Nu e nimic rău în legătură cu ușa în sine, e o ușă și ar trebui să-i fii recunoscător; nu e un zid. Dar dacă rămâi blocat la ușă, atunci ușa a devenit un zid.

Din cauza ta a devenit ușa un zid. Acum nu mai poți intra.

Sexul e frumos. Folosește energia aceea pentru a curge în plan lăuntric. Mergi înainte, permite-i să se schimbe în iubire. Dar nu rămâne blocat în iubire, permite-i să devină rugăciune. Dar nu rămâne blocat în rugăciune. Până când nu ajungi la vid, la starea de nimic, trebuie să mergi înainte, fără oprire. Când totul s-a dizolvat, ai ajuns la înflorirea supremă a lotusului.

De aceea hindușii, care sunt cei mai profunzi căutători ai lumii interioare, au spus că atunci când energia ajunge la culmea ei cea mai înaltă, e o înflorire a lotusului, *sahasrara*, lotusul cu o mie de petale. Aceasta este ultima *chakra* a corpului. Prima este sexul, ultima este lotusul, *sahasrara*.

Nu rămâne blocat nicăieri! Ar trebui să păstrezi mereu în minte lucrul acesta. Dacă îți poți aminti asta, atunci nimic nu îți mai poate sta în cale.

Depinde de tine dacă o folosești ca pe o barieră sau ca pe o scară. Acolo, în drumul tău, e o piatră. Poți să te gândești la ea ca la un obstacol; dar poți să pășești peste ea, și atunci devine o treaptă care te ajută să urci mai sus. De aceea eu accept totul. Nu condamn nimic.

Indiferent ce ai fi și indiferent ce ai face, nu rămâne blocat acolo. Mergi mai departe. Până când nu ai ajuns la tăcerea absolută în care dispari, în care celălalt dispare și numai iubirea curge, fără să mai existe iubiți – abia atunci a devenit ea înflorirea supremă a lotusului: iubirea care înflorește, fără să mai existe iubiți; ambele maluri au dispărut, numai râul a rămas. Iar când malurile au dispărut – râul devine ocean.

Acum, încercați să urmăriți această sutra de mare forță a lui Lao Tzu.

*Toată lumea spune că învățătura mea, Tao,
seamănă foarte mult cu nebunia.*

Iubirea pare întotdeauna nebunească; celor care au rămas înțepenți undeva, celor care n-au cunoscut nimic superior trupului, celor care n-au cunoscut nimic altceva de preț în afară de bani, celor care n-au cunoscut nimic paradoxal, celor care, de fapt, n-au cunoscut nimic misterios, care au trăit ghidați de logică, aristotelienilor – acestora le pare nebunească.

Se spune că maestrul lui Aristotel, Platon, îl botezase pe Aristotel „Mintea”. Acesta era numele pe care i-l dăduse el

– Minte. Ori de câte ori voia să întrebe: „Unde e Aristotel?”, el întreba: „Unde e Minte?”

Cei care sunt minți și nimic mai mult – aceia consideră inima o nebunie, fiindcă inima are niște motive ale ei pe care mintea nu le înțelege. Inima are propria ei dimensiune a ființei, care e complet întunecată pentru minte. Inima e mai înaltă și mai profundă decât mintea; mintea nu poate ajunge la inimă. De aceea, minții îi pare nebunească inima. Iubirea a părut mereu nebunească, fiindcă iubirea nu e utilitaristă. Minte e utilitaristă. Ea folosește totul pentru un scop – asta înseamnă să fi utilitarist. Minte e orientată spre scop, ea transformă totul într-un mijloc pentru atingerea scopurilor; iar iubirea nu poate fi transformată într-un mijloc – aici e problema. Iubirea în sine este scopul.

Dacă iubești pe cineva, nu spui de ce iubești acea persoană. Nu poți răspunde la întrebarea aceasta: de ce iubești? Pur și simplu ridici din umeri. Dacă ești cu adevărat cinstit, vei spune că nu știi. Dacă nu ești cinstit, poți găsi o mie de motive. Dar nimeni dintre cei care au iubit cu adevărat n-a putut vreodată să indice vreun motiv. Ei au spus pur și simplu: „Așa s-a întâmplat. M-am îndrăgostit, habar n-am de ce!” De aceea spune mintea că iubirea e nebunească. Dacă nu poți răspunde la întrebarea „de ce”, înseamnă că faci ceva nebunesc: Oprește-te! Întoarce-te! Fii rezonabil!

Și trebuie să-ți spun un lucru: dacă încerci mereu să fi rezonabil, nu poți fi niciodată fericit, fiindcă fericirea are în ea ceva irațional. Însuși ingredientul fericirii este faptul de a fi irațional. Dacă poți fi fericit în mod irațional, atunci și numai atunci poți fi fericit, altminteri nu. Dacă încerci să găsești motivul, vei fi pur și simplu nefericit. Nefericirea are multe motive, fericirea nu are niciunul. Poți răspunde la întrebarea „De ce ești nefericit?”, dar nu poți răspunde la întrebarea „De ce ești fericit?” Întotdeauna ești nefericit din cauza ta. Și întotdeauna ești fericit în ciuda ta. Nu există niciun motiv.

„De ce”-ului nu i se poate răspunde. Iar inima nu e aritmetică, e poezie, e paradoxală! Ea trece de la o extremă la alta. Cuprinde toate extremele. E atât de vastă, conține în ea toate contradicțiile.

Spune Lao Tzu:

Toată lumea spune că învățătura mea, Tao, seamănă foarte mult cu nebunia.

Fiindcă în tot ceea ce spune Lao Tzu, el spune: trăiește aici și acum! Așa ceva e o nebunie! Pentru că un om rațional sacrifică mereu ziua de azi pentru cea de mâine. El spune: am să trăiesc mâine. Când lucrurile se vor fi aranjat, când va veni momentul potrivit și voi avea un răgaz, destui bani, un palat mare în care să trăiesc, atunci voi trăi – deocamdată cum să pot trăi?

Fiecare părinte își învață copilul: sacrifică prezentul pentru viitor. Sacrifică momentul acesta pentru următorul. Sacrifică-te pentru ceva din afara ta.

Acesta e un lucru rațional: să amâni viața. Inima spune: trăiește acum. Asta spune Lao Tzu – trăiește acum. De fapt, nu există alt mod de a trăi. Fie trăiești acum, fie doar te prefaci că trăiești. Nu trăiești niciodată, doar amâni. Nu faci decât să mori, nu trăiești niciodată. Căci pentru a trăi nu există alt timp decât prezentul. Existența e mereu în prezent. Dar rațiunea se gândește mereu la viitor și-și face planuri pentru viitor.

Sigur că dacă cineva îți spune: „Trăiește acum!”, tu îi vei răspunde: „Cum e posibil așa ceva? Trebuie ca mai întâi să aranjez lucrurile. Trebuie să planific. Când vine momentul potrivit, atunci am să trăiesc.”

Momentul potrivit nu vine niciodată. Milioane și milioane de oameni au murit; pentru ei, momentul acela nu a venit niciodată, și nu va veni nici pentru tine.

Învățătura mea seamănă foarte mult cu nebunia, spun oamenii.

Trebuie să semene cu nebunia. Orice mare înțelepciune seamănă cu nebunia. Numai proștii par raționali în lumea asta. Numai proștii sunt rezonabili. Orice om înțelept pare puțin excentric. El nu aparține mulțimii. El nu aparține noțiunilor mulțimii. El își trăiește ființa lui proprie. Pare puțin idiot – cuvântul acesta, *idiot*, e foarte frumos. Vine din cuvântul grec *idioti*. Iar în greacă, *idiotiki* înseamnă personal, intim. E mare lucru! Un idiot e cineva care își trăiește viața personală, intimă. Nu o viață a mulțimii. Nu face parte din masa colectivă. Cel care își trăiește propria viață, în felul lui propriu, e un idiot.

Dostoievski a scris un roman foarte frumos, *Idiotul*. Dacă Lao Tzu l-ar fi citit, i-ar fi plăcut. Idiotul din romanul lui Dostoievski este exact omul care va fi numit nebun, dar care e înțelept. Lumea a înnebunit într-atât încât dacă vrei să fii înțelept, trebuie să fii nebun, judecând după criteriile celor din jur.

Toată lumea spune că învățătura mea, Tao, seamănă foarte mult cu nebunia. Pentru că e măreață, de aceea seamănă cu nebunia.

Orice măreție depășește complet mintea mediocră! Iar mintea este mediocră! Reține asta: mintea în sine este mediocră. Mintea nu poate fi niciodată măreață; n-au existat niciodată minți mărețe. Dacă ai auzit despre minți mărețe, ai auzit greșit. Dacă întrebi toate mințile mărețe, îți vor spune că toate realizările lor au venit de dincolo de minte, nu din minte; ceva care trece prin minte, dar nu face parte din minte.

Întreb-o pe Marie Curie cum a rezolvat problema și a devenit laureată a Premiului Nobel. S-a străduit ani de zile, aproape trei ani, să rezolve o problemă matematică de care depindea întreaga ei cercetare; nu reușea cu niciun chip. Într-o noapte, frustrată, a abandonat întregul Proiect

și s-a dus la culcare; iar în noaptea aceea, problema a fost rezolvată într-un vis. S-a trezit, s-a așezat la birou și a scris ce visase, apoi s-a culcat la loc; dimineața uitase cu totul despre asta.

Când s-a așezat la birou să lucreze, a fost surprinsă – în fața ei stătea răspunsul, în mod miraculos! Vreme de trei ani își muncise mintea ca să-l afle – de unde venise acum? Și nu mai era nimeni altcineva în cameră, era singură, și nimeni altcineva n-ar fi putut să rezolve problema chiar dacă ar mai fi fost cineva în cameră. Nimeni, nicio servitoare n-ar fi avut cum să găsească soluția aceea, doar ea lucrase la acea problemă vreme de trei ani. Atunci și-a amintit visul. În vis văzuse scris întregul răspuns. Atunci și-a amintit că se trezise în noapte; și apoi s-a uitat la scrisul de mână – era al ei.

Premiul Nobel n-ar trebui să îi revină minții – dar i-a revenit minții. Doamna Curie este acum o mare minte – iar răspunsul a venit de dincolo de minte.

Întotdeauna a fost așa. Întotdeauna va fi așa. Mintea e mediocră. Se pricepe la lucrurile mărunte, e bună la piață – poți să-ți conduci afacerea, poți să câștigi niște bani, poți să ai un cont în bancă – pentru astfel de lucruri e bună. Dar nu mai mult de-atât.

Pentru că e măreață, de aceea seamănă cu nebunia.

În adâncul tău, dacă privești în tine, vei vedea că dacă Mahavira ar veni deodată și ar sta gol în fața ta, tu te-ai gândi că e nebun, căci ce face el acolo? Dacă Lao Tzu ar veni aici, n-ai putea să-l recunoști, ți-ar fi imposibil să-l recunoști. În ochii tăi ar părea perfect nebun!

Bodhidharma a ajuns în China. Toată țara îl aștepta. Regele însuși venise la graniță ca să-l întâmpine. Un milion de oameni se adunaseră acolo, fiindcă cel care venea era un mare maestru. Iar când a apărut maestrul, oamenii au început să chicotească. Era cu neputință să-și creadă ochilor. Chiar și împăratul s-a simțit foarte inconfortabil, fiindcă omul acesta,

Bodhidharma, avea un pantof în picior și altul pe cap. Ce fel de om era acest om?

Regele i-a zis: „Scuză-mă, domnule, dar ce faci? Veniserăm aici să întâmpinăm un om sănătos la minte; ești cumva nebun?”

Bodhidharma a râs și a zis: „Ai picat examenul. Abia când ai să poți înțelege asta ai să poți înțelege și alte lucruri pe care le am eu de spus. Dacă nu poți să tolerezi o contradicție atât de mică, nu mare lucru, faptul că îmi duc un pantof pe cap, dacă nu poți să tolerezi și să înțelegi atâta lucru, va fi în zadar șederea mea aici.” S-a întors și a plecat. A părăsit orașul, s-a dus în pădure, zicând: „N-are rost să rămân, nu mă va putea înțelege nimeni; am să aștept aici. Cei care mă pot înțelege ar trebui să vină după mine.”

N-a mai intrat niciodată în capitală.

Contradicțiile sunt foarte dificile pentru minte. Mintea trăiește într-o rutină. Pantoful trebuie să fie în picior, asta e un lucru acceptat. Nu trebuie purtat pe cap. Un lucru atât de nevinovat – nu făcea niciun rău nimănui. Dar nu, e imposibil.

Mintea nivelează totul.

Citeam recent memoriile cuiva. Era un mare om de știință, iar un prieten al său a pus odată la cale ceva. A invitat mai mulți oameni la o petrecere: mari doctori, oameni de știință, ingineri, poeți, artiști, muzicieni, iar când aceștia erau toți adunați acolo, gazda a zis: „N-am să fac prezentările, și vă rog să nu vă prezentați nici voi unii altora, fiindcă nu-mi plac etichetările. Așa că întâlniți-vă ca de la om la om – uitați că sunteți ingineri, doctori – eu n-am invitat doctori și ingineri și avocați, ci doar oameni, simpli prieteni”.

Acest om de știință, care se afla și el acolo, spune: „Eram în încurcătură. Ce să facem? Cum să ne abordăm unii pe alții? Fiindcă nu putem să îi abordăm pe ceilalți ca pe niște simpli oameni. Dacă celălalt e doctor, atunci se poate, sigur; dacă e inginer – avem un punct de plecare; dar un simplu om? De

unde să pornești și cum să procedezi? Doar un simplu bărbat sau o simplă femeie!” Și a zis că a fost o treabă atât de dificilă, încât cei de față au rămas tăcuți. Cum să înceapă conversația? Fără etichete, mintea pur și simplu nu funcționează.

Scrie el în carte: „Nu am văzut în viața mea o petrecere atât de tăcută. Oamenii căutau să încheie și să fugă de-acolo, fiindcă dacă nu poți să spui că ești un mare scriitor și că ai scris cutare și cutare, atunci cine ești? Identitatea dispare. Iar fără identitate ești un nimeni.”

Toată lumea spune că învățătura mea seamănă foarte mult cu nebunia.

Fiindcă toată învățătura lui Lao Tzu este despre cum să-ți pierzi identitatea, cum să uiți de etichetele pe care ți le-a dat lumea, cum să nu fii o etichetă, ci o ființă autentică.

Pentru că e măreață – e vastă – de aceea seamănă cu nebunia.

Viața e un cerc. Un copil e nebun, nebun în mod inocent, și asta e frumusețea unui copil. Toți copiii sunt frumoși. Nu ai să întâlnești nici măcar un singur copil urât. Dar atunci unde dispare toată acea frumusețe? În spatele etichetelor, frumusețea dispare. Atunci se văd măștile, nu se mai văd fețele. În spatele necinstei, realitatea dispare.

Dar fiecare copil e frumos, frumos și nebun! Și inocent! Apoi înveți multe, și pierzi multe odată cu învățarea. Pătrunzi în lume. Devii plin de cunoștințe, devii înțelept în sens lumesc, dar în felul acesta îți pierzi inocența. Atunci se adună în jurul tău straturi peste straturi de așa-zisă înțelepciune lumească, de cunoștințe. Intri în colivie.

Dacă îl înțelegi pe Lao Tzu, imediat ieși din această temniță – pe care o porți cu tine peste tot. Nimeni nu insistă, nimeni nu te forțează să stai în ea – pur și simplu renunță la toate identitățile și toată amorțeala care s-a instalat în tine. Asta înseamnă renunțarea religioasă. Dacă mă întrebi pe mine,

asta înseamnă *sannyas*. Pur și simplu renunți la tot ce ai acumulat, pur și simplu te despovărezi complet și redevii copil.

Sigur că lumea întregă va spune că ai înnebunit, dar lumea nu-ți mai guvernează acum acțiunile.

În viața lui Iisus sunt mai multe parabole. Odată a venit într-o casă – a fost invitat acolo; gazdele erau două surori, Maria și Marta. Maria stătea chiar lângă Iisus și nu făcea nimic, era doar fericită să se afle lângă el, masându-i picioarele și vărsând lacrimi de fericire și binecuvântare; cealaltă soră, Marta, făcea treburi prin casă, pregătea masa pentru Iisus - și veneau și alți musafiri, iar ea a devenit geloasă. A venit la Iisus și i-a zis: „Uite, eu muncesc singură și ea stă aici și nu face nimic. Spune-i să vină și să mă ajute.”

Iisus i-a zis: „Tu ești orientată spre un scop, ea nu e. Tu te pregătești pentru oaspete, iar oaspetele este deja aici. Ea se bucură de oaspete. Fă lucrurile în felul tău, iar pe ea las-o să fie așa cum e.” Sigur, în mod normal n-ai crede că Iisus ar spune astfel de lucruri. El e în favoarea celor leneși. Dacă Mahatma Gandhi ar fi fost acolo, ar fi zis: „Așa e, du-te și ajută și tu la bucătărie. Slujirea e rugăciune. Du-te și slujește!” Dar Iisus a zis: „Fă lucrurile în felul tău, iar pe ea las-o în pace.” Una dintre ele reprezintă rațiunea, iar cealaltă reprezintă inima irațională.

Într-o altă casă în care a fost invitat, o femeie a venit și a vărsat parfum scump pe picioarele lui, a vărsat toată sticla – un parfum foarte rar. Și era de față acolo și Iuda, cel care ulterior a devenit trădător – lucru inevitabil; el era omul de afaceri de-acolo, era evreul perfect. Văzând el ce se petrecuse, Iuda a zis: „Ce înseamnă asta? Îi permiți așa ceva?” (Pesemne că a fost primul comunist, Iuda ăla.) „Oprește-o! Varsă parfum prețios! Parfumul poate fi vândut, și mulți oameni săraci ar putea fi hrăniți.”

Sigur, un lucru cât se poate de rațional. Cine ar putea să-i impute ceva lui Iuda? El a zis: „Oamenii sunt săraci, iar tu îi permiți să arunce banii pe geam!”

Iisus a răspuns: „Oamenii săraci vor fi mereu aici, vei avea ocazia să-i slujești, dar eu nu voi fi mereu aici.”

Greu de înțeles. Irațional. Absolut irațional! Omul ăsta, Iisus, nu era deloc un socialist. Era vorba de un simplu calcul matematic. Mahatma Gandhi i-ar fi dat dreptate lui Iuda, nu lui Iisus. Iisus le permite oamenilor să irosească, în vreme ce oamenii stau flămânzi! Pare o nebunie.

Creștinii nu vorbesc prea mult despre aceste povești, fiindcă ei înșiși se simt puțin vinovați. Pare un lucru vinovat atunci când oamenii sunt săraci. Ar fi trebuit să oprească acel gest. În preajma lui n-ar trebui să se întâmple așa ceva. Dar ceea ce spune Iisus e lucru mare. El spune: „Eu nu mă voi mai afla aici încă o dată. Și nu mi-a mai rămas mult timp printre voi, Iuda. Oamenii săraci vor fi mereu aici – vei putea să-i slujești. Nu e nicio grabă. Dar pe ea las-o să facă orice vrea ea să facă.”

Aici nu e vorba de rațiune, ci de iubire.

Dacă n-ar semăna cu nebunia, ar fi devenit de mult mărunță!

Și, spune Lao Tzu, dacă n-ar semăna cu nebunia, ar fi devenit mediocră, mărunță. Dar învățătura mea nu va deveni niciodată mediocră, fiindcă mintea nu va putea niciodată să o înțeleagă și să o transforme într-un lucru mărunț. Va rămâne mereu dincolo de minte.

Chiar și un Buddha poate fi înțeles prin intermediul minții. Krishna poate fi înțeles prin intermediul minții. Cu Lao Tzu e imposibil.

De multe ori, oamenii mă întrebă de ce în numele lui Lao Tzu nu a existat o mare religie organizată. Nu a fost cu putință așa ceva. Omul acesta e imposibil. Omul acesta e atât de nebun, într-un mod înțelept, încât e dificil să creezi o instituție în jurul lui. Rămâne un rebel singuratic, frumos

în solitudinea lui, dar de neînțeles, foarte, foarte îndepărtat, distant, asemenea Everestului – poți să-l privești, dar să crezi o organizație de masă în jurul lui și să conduci masa către Everest nu e cu puțință.

*Eu am trei comori; le păzesc și le ocrotesc.
Prima e iubirea. A doua este moderația. A treia
este lipsa ambiției de a fi primul în lume.*

De fapt, prima e suficientă, celelalte două nu sunt decât dezvoltări ale primeia – încercați să înțelegeți lucrul acesta.

Prima e iubirea. Ce e iubirea, de fapt? Ce se întâmplă? Ce este fenomenul acesta, iubirea? În primul rând: cu iubirea funcționezi ca o inimă, nu ca o minte. Nu funcționezi ca o rațiune, funcționezi ca o simțire. Nu gândești, ci simți. Acesta este primul lucru care trebuie înțeles despre iubire – anume că devii un fenomen simțitor, nu o entitate gânditoare. Centrul ființei tale cade din cap în inimă. Devii fără de cap. Nu te identifici cu capul, devii identificat cu inima – iar inima e absolut nebunească; nebunească în ochii lumii, înțeleaptă în felul ei propriu. Începi să simți.

A devenit foarte dificil, pentru că ori de câte ori simți, de fapt tu doar crezi că simți. Nu e un fenomen direct.

Uneori oamenii vin la mine și spun că s-au îndrăgostit, iar eu îi întreb: Ești sigur? Și ei îmi spun: *Cred* că m-am îndrăgostit. Chiar și simțirea trebuie să treacă mai întâi prin gândire, apoi ajunge la tine. Inima ta trebuie să implore mintea să îi fie permisă puțină libertate.

Așa ceva e absurd. Fiindcă gândirea e un instrument. E utilă, dar nu reprezintă întreaga ta ființă. E ca un radar, te ajută să vezi în jur, să arunci o privire către viitor, așa încât să poți păși cum trebuie, dar nu te reprezintă *pe tine*.

Și indiferent cum ți-ai instrui mintea, nu vei fi niciodată fericit cu ea, căci fericirea nu e o calitate care să poată

fi simțită de minte. E ca și cum ai încerca să miroși ceva cu ochii. Ochii nu sunt pentru mirosit, ei sunt pentru văzut. Sau e ca și cum ai încerca să vezi ceva cu urechile; urechile acelea nu sunt menite să te ajute să vezi, ele sunt menite să te ajute să auzi.

Mintea e un biocomputer. Mecanismul însuși există pentru a te ajuta să te miști în siguranță într-o lume necunoscută, într-o lume străină. E doar un dispozitiv de siguranță. Nu e concepută în așa fel încât să fii fericit prin intermediul ei – iar tu tocmai asta ai tot încercat să faci! Așa ai creat iadul din jurul tău: încerci să fii fericit prin intermediul minții, lucru care e imposibil!

Oamenii care pun accent pe minte sunt oamenii cei mai nefericiți din lume, și e normal să fie așa. Mintea e creată pentru a-ți folosi să privești în jur asemenea unui câine de pază, să dibuiești drumul. Ori de câte ori e nevoie de ea, trebuie folosită. Atunci când nu e nevoie de ea, ar trebui lăsată deoparte.

Dar ai devenit atât de dependent de sclav, încât sclavul a devenit stăpânul. Iar stăpânul s-a pierdut complet. Nici măcar nu ești în stare să-ți dai seama unde e stăpânul. Lao Tzu spune: Coboară în inimă. Iubește lucrurile, nu *gândi* lucrurile. Iubește oamenii, nu *gândi* oamenii. Simte mai mult, gândește mai puțin, și vei fi din ce în ce mai fericit. Arborii sunt mai fericiți decât oamenii, păsările sunt mai fericite decât oamenii, animalele sunt mai fericite decât oamenii – e ceva de necrezut! Ce s-a întâmplat cu omul? A rămas agățat de mecanismul minții.

E bine că mintea există! E frumoasă dacă poți să te folosești de ea. Dar n-ar trebui să fii un cap, ci mai degrabă ar trebui să fii stăpânul capului tău. Ar trebui să-l folosești ca pe un mecanism – așa cum îți folosești mașina. Nu te identifica cu mașina. Fii cel care o conduce, rămâi cel care o conduce. Iar când nu vrei să conduci, nu permite mașinii să te oblige. Dacă ai nevoie de ea, folosește-o. Dacă n-ai nevoie de ea, n-o folosi.

Capul e un mecanism subtil; tu ești exact ca un șofer, ascuns în spatele mecanismului.

Renunță la identificarea cu mintea, și abia atunci vei ști ce e iubirea – fiindcă odată ce renunți la identificarea cu mintea, brusc începi să cazi către inimă.

Inima e șoferul. Dar cum trebuie procedat? – căci doar prin simplul fapt de a spune că prima dintre comori e iubirea nu clarifici nimic. Nu ajungi niciodată la un lucru doar pentru că repeți acel lucru.

Începe să te miști încet în direcția aceea. Stai lângă o piatră mare, închide ochii și simte piatra. Nu gândi și nu spune că e frumoasă – toate acestea vin din minte. Întinde-te pe piatră, întinde-ți mâinile și corpul pe piatră ca și cum ai fi la sânul mamei, simte piatra, închide ochii, atinge piatra cu limba, sărută piatra și las-o să-ți stârnească senzații.

La început s-ar putea să nu fie tocmai ușor, fiindcă pietrele li s-a făcut frică de oameni, așa că n-o să le vină să creadă: ce faci acolo? – că doar n-ai mai făcut vreodată ceva atât de prostesc! La început s-ar putea să fie temătoare: s-a întâmplat ceva cu omul ăsta, a înnebunit cumva? Fiindcă oamenii nu fac astfel de lucruri frumoase, iar omul ăsta le face; numai oamenii nebuni fac astfel de lucruri – sau uneori oameni ca Lao Tzu.

Dar permite pietrei să se obișnuiască cu tine și în curând vei constata că un val de energie se ridică dinspre piatră și te lovește direct în inimă.

Du-te și îmbrățișează un arbore. Pune capul pe trunchiul unui pom și odihnește-te acolo, simte cum energia pomului începe să curgă prin tine, cum te revitalizează, cum te înviorează și te curăță, cum deodată, undeva în adâncul rău, niște flori încep să se deschidă. Ascultă trilul unei păsări, ascultă numai, și atât, fiindcă pasărea nu spune nimic anume, ea doar cântă.

Ascultă poezia apelor.

Ascultă poezia arborilor și a culorii lor, și *simte*.

La început va fi greu; iar și iar vei începe să gândești. Reține – renunță la gândire, revino la simțire. Încetul cu încetul vei ajunge să-ți dai seama cum se face.

Odată ce ți-ai dat seama cum trebuie să procedezi ca să simți, vei începe să râzi! Cum ți-a scăpat esențialul o viață întreagă! Ai stat ascuns în spatele mecanismului. Șoferul se pierduse, iar mașina devenise totul. Acum șoferul e separat. Poți să pornești mașina, poți să oprești mașina, tu decizi. Minte e un mecanism, poate fi pornită și oprită.

Când vorbesc cu voi trebuie să o pornesc, după ce plecați scot cheia din contact. Nu mai funcționează. Se oprește. Mașina voastră e mereu pornită, motoarele voastre funcționează continuu. Fac foarte mult zgomot înăuntrul vostru. Pălăvrăgeala interioară.

Prima e iubirea.

Primul pas către iubire e să simți mai mult. Iar al doilea pas către iubire este acesta: să fi mai mult. Nu acorda prea multă atenție lucrurilor pe care le faci, fi atent la ceea ce ești.

Întotdeauna gândești în termeni de acțiune: ești inginer, ești doctor, ai făcut asta și aia... Uită de toate aceste lucruri pe care le faci! Încearcă să fi mai mult. Caută să ai sentimentul că ești; când stai, simte că ești. Ființarea, starea pură de a fi, aceasta ar trebui să fie mantra ta. Simte că *ești* și lasă sentimentul acesta să prindă rădăcini adânci în tine.

Nu te identifica niciodată cu ceea ce ai făcut. Tot ce ai făcut nu înseamnă nimic, e doar mizerie. Curăță de pe tine mizeria asta și simte pur și simplu cine ești – de aceea în Orient, mantra cea mai importantă este „Cine sunt eu?”

Nu că încerci să te gândești la tine, fiindcă așa se întâmplă în Occident. Când aud că în Orient, învățătura principală a fost: „Află cine ești”, mulți oameni încep să stea în tăcere și să repete în sine lor: Cine sunt eu? Cine sunt eu? Dacă faci asta,

atunci te comporți prosteste. E ceva stupid. Nu întreba „Cine sunt eu?”, fiindcă în cazul ăsta începi din nou să gândești. Simte doar, fi. Închide ochii și bâjbâie în întuneric în căutarea ființei. Bâjbâie!

Mai întâi renunță la gândire și apropie-te de simțire; iar apoi renunță la acțiune și apropie-te de ființare.

Dacă poți face aceste două lucruri, vei putea să îți dai seama pentru prima dată ce e iubirea.

Și atunci viața ta va fi din ce în ce mai plină de iubire și de lumina iubirii. Atunci vei putea să intri într-o relație care nu va fi sexuală. Poate că sexul va face parte din ea, dar dacă face parte din iubire, sexul devine frumos. Iar dacă iubirea face parte din rugăciune, atunci iubirea devine religioasă și sacră. Iar dacă rugăciunea face parte din meditație, atunci devine ceva suprem, dincolo de care nu mai există niciun alt țel de atins.

Împlinirea ultimă.

A doua este moderația.

De ce spune Lao Tzu: moderația? Există o boală a supradozei de acțiune, a excesului de acțiune. Minte e alimentată de acțiunea în exces, iar inima e întotdeauna hrănită de echilibru.

O persoană iubitoare e întotdeauna echilibrată, e întotdeauna la mijloc; moderație înseamnă nici prea la stânga, nici prea la dreapta. Chiar dacă uneori trebuie să se încline către dreapta, se înclină doar ca să-și redobândească echilibrul. Asta e tot. Altminteri rămâne exact la mijloc: nemișcată, liniștită, tăcută. E mereu în echilibru.

Minte caută întotdeauna o extremă sau alta. Ea există datorită extremelor. Minte ESTE extremistă. Boala supradozei de acțiune este reprezentată de minte. Minte exagerează întotdeauna cu acțiunea – ori spre stânga, ori spre dreapta, dar exagerează cu acțiunea. De fiecare dată când faci un lucru în

exces, devii un sclav al minții. De fiecare dată când ești echilibrat, non-extremist, pătrunzi într-un loc mai adânc decât mintea, pătrunzi în inimă.

De aceea vă spun eu: nu renunțați la lume. Oamenii au renunțat la ea și au transformat asta într-un prilej de satisfacție pentru ego. De aceea nu vă spun: lăsați-vă în voia plăcerilor lumii și uitați cu totul de religie, fiindcă și asta au făcut oamenii dominați de minte și s-a dovedit ceva distructiv. Eu vă spun: renunțați ÎN lume. Nu renunțați la lume, renunțați ÎN lume. Fiți în lume, dar nu aparțineți lumii.

Fiți în lume, dar nu permiteți lumii să fie în voi, și atunci veți ajunge la un echilibru. De aceea sannyasul meu pare contradictoriu, paradoxal, fiindcă eu ofer sannyas unor oameni care vor trăi în lume, nu spun nimănui să se ducă la mănăstire. Insist – rămâi în piață, în mijlocul oamenilor. Dacă piața și meditația pot să meargă împreună, atunci vei atinge un echilibru – adică ceea ce spune Lao Tzu: *A doua este moderația.*

Chiar și prea mult Dumnezeu e rău. Prea multă meditație e o boală. Prea mult din orice e rău. În Orient s-a întâmplat lucrul acesta, am făcut prea multă meditație. În mănăstirile zen se practică meditația opt ore, zece ore pe zi. Pare că s-au născut pe lumea asta doar ca să mediteze, nimic altceva. Toată viața lor pare a consta din stat și meditat. Ei nu îmbogățesc viața cu nimic. Nu se îmbogățesc pe ei înșiși prin experiențe de viață. Nu ies în lume – le e frică; sunt dominați de frică. Și toată meditația lor nu e altceva decât o reprimare profundă. Meditați, dar mergeți și la piață, fiindcă acolo e testul – dacă ai meditat bine sau nu.

A treia este lipsa ambiției de a fi primul în lume.

Acesta este un lucru foarte frumos – și e un lucru care face și el parte din iubire. Atunci când iubești nu vrei să fii primul

în lume; de aceea spun eu: când iubirea moare, se naște politica. Politica este efortul de a fi primul în lume – de a fi președinte, de a fi prim-ministru, de a fi cel mai bogat om din lume, de a fi cel mai faimos din lume, de a fi primul în lume.

Ați observat? Dacă iubești pe cineva, ai vrea ca el să fie primul în lume, nu tu. Brusc are loc o schimbare la nivelul ființei tale interioare. Dacă iubești pe cineva, ai vrea ca el să fie primul. Iar dacă iubești lumea întreagă – atunci ai vrea ca tu să fii ultimul.

Asta spune Iisus: Cei care sunt primii în lumea aceasta vor fi ultimii în împărăția Dumnezeului meu. Și invers.

Lao Tzu spune: *A treia este lipsa ambiției de a fi primul în lume.* Însăși ambiția de a fi primul arată că ai ratat viața. Nu ești binecuvântat. Nu ești exaltat. Nu ești împlinit.

Ambiția e nebunie. Ambiția arată că nu ești împăcat cu felul în care ești, ambiția arată că acum ai vrea ca ceilalți să știe că ești măreț. Asta arată micimea ta. Ai vrea ca întreaga lume să știe că „eu sunt cel mai mare om de pe lume”. Asta reprezintă exact opusul a ceea ce simți tu în sinea ta – te simți inferior. Numai o minte inferioară e ambițioasă. O minte superioară nu are de ce să fie ambițioasă. Un om care are o minte superioară e atât de împlinit încât dacă îl așezi la urmă, el va fi fericit acolo. Știe cum să fie fericit! Așa că oriunde s-ar afla, e fericit. Dacă îl arunci în iad, va fi fericit acolo.

Am auzit: a existat un gânditor englez, Edmund Burke. Se ducea la biserică duminică – nu era credincios, dar îi plăcea predicatorul și felul în care vorbea despre lucruri.

Cineva l-a întrebat: nu ești credincios, nu ești un om religios, și-atunci de ce te duci în fiecare duminică, într-un mod atât de regulat? El a răspuns: din când în când îmi place să văd un om care crede cu adevărat. Simplul fapt de a vedea pe cineva care are credință e frumos în sine. Eu nu am nicio credință, dar predicatorul ăsta e un om cu credință. Poate că se înșală - știu că se înșală, dar asta nu contează. E frumos în

crediința lui. Lasă impresia că a ajuns la destinație. Poate că e pradă unei amăgiri, dar nu asta contează. Eu încerc încontinuu să ajung undeva, iar el a ajuns. Așa că doar uitându-mă la el simt că am ajuns și eu.

Într-o zi l-a întrebat pe preot – fiindcă preotul predicase în seara aceea că oamenii care sunt buni, virtuoși și care cred în Dumnezeu se vor duce în rai – după predică, Burke l-a întrebat pe preot: „Cum rămâne cu oamenii care sunt buni și virtuoși, dar care nu cred în Dumnezeu? Ei unde se vor duce? Se vor duce în rai? Dacă spui «da», înseamnă că nu e necesar să crezi în Dumnezeu. Și atunci credința, întreaga ipoteză e inutilă! Dacă cineva poate merge în rai doar pentru simplul fapt că e virtuos, atunci ce rost mai are credința? Iar dacă spui că oamenii virtuoși și buni, dar care nu cred în Dumnezeu, se vor duce în iad, atunci ce rost mai are să fii virtuos și bun? Credința în Dumnezeu e singura necesară.”

Acest Burke era un logician, iar preotul a fost pus în încurcătură. A zis: „Lasă-mă să mă gândesc câteva zile, trebuie să văd. Nu știu exact ce se întâmplă.”

A încercat să se gândească timp de șapte zile din toate unghiurile, dar n-a ajuns la un răspuns, fiindcă dilema rămânea. Dacă spunea „da”, atunci apărea o problemă. Dacă spunea „nu”, și atunci apărea o problemă.

În cea de-a șaptea zi a venit la biserică cu o oră înainte de predică. S-a dus pe terasă, a stat acolo să chibzuiască, a închis ochii – noaptea trecută nu închisese un ochi din cauză că se tot gândise și se tot frământase – și a adormit, iar în somn a avut un vis.

În visul acela se făcea că era într-un tren. A întrebat pe cineva: „Unde merge trenul acesta?” I s-a răspuns: „În rai.” „A, e bine,” a continuat el, gândindu-se că odată ajuns acolo, va întreba unde se află acei oameni care sunt virtuoși – ca de exemplu Socrate – buni, virtuoși, dar care nu cred în Dumnezeu. Așa că s-a dus în rai. Dar ajuns acolo, nu i-a

plăcut cum arăta locul. Părea cam în paragină, nu se simțea nicio fericire, era cam plictisitor, nu se întâmpla nimic interesant – era, firește, tăcere pretutindeni - și părea un loc mort. Nu i-a venit să creadă că e în rai.

Atunci a întreat: „La ce oră pleacă trenul spre iad?” Trenul era gata de plecare, așa că a urcat. S-a dus în iad. Și din nou nu i-a venit să-și creadă ochilor, fiindcă acolo era foarte frumos. Erau arbori frumoși, vegetație, flori, păsări care cântau, și toată lumea era fericită. Și-a zis: „Ceva pare să nu fie în regulă! Țsta arată ca un rai.”

S-a dus în oraș. A întreat oamenii: „Socrate e aici?” Aceștia i-au răspuns: „Da, muncește la câmp.” Așa că s-a dus la Socrate și i-a zis: „Ești aici? Tu, care ai fost bun și virtuos, dar n-ai crezut în Dumnezeu? Așadar ai fost aruncat în iad?” Acesta i-a răspuns: „Nu știu cum e treaba cu iadul, dar de când suntem aici, l-am transformat în rai.”

Șocat, a deschis ochii.

Edmund Burke aștepta jos. A venit la el și i-a zis: „Nu știu să-ți dau un răspuns precis, dar am avut un vis și am să-ți-l spun. În vis mi-am dat seama că oamenii care sunt buni și virtuoși, oriunde s-ar duce, vor transforma locul într-un rai. Oamenii care nu sunt buni și virtuoși, chiar dacă cred în Dumnezeu, oriunde s-ar duce vor transforma locul într-un iad. Așa mi s-a arătat în vis.”

Lumea a ajuns un iad din cauză că nimeni nu are încredere în el însuși. Nimeni nu e împlinit. Nimeni nu e fericit așa cum e. Fiecare om e ambițios. Ambiția creează iadul.

Dacă mă întreb pe mine cine sunt oamenii nereligioși, îți voi spune că cei cu minte ambițioasă. Dacă mă întreb cine sunt cei religioși, îți voi spune că cei cu mintea lipsită de ambiții. O minte lipsită de ambiții este încarnarea religiei. Un astfel de om are calitatea religioasă, fiindcă e profund împlinit. În jurul lui vei simți o aură a împlinirii. El nu e în competiție cu nimeni. Nu are nevoie. Simte că e suficient așa cum este! Mai

mult decât suficient. Se simte recunoscător. E extatic cu ceea ce are. Mai mult de-atât nu e cu putință. Și nu e în competiție cu nimeni, fiindcă nu e nevoie de așa ceva. Iar bogățiile interioare sunt de așa natură că nu are nevoie să fie în competiție cu nimeni. Asta înseamnă bogății interioare. Dacă ești în căutarea bogățiilor exterioare, vei fi în competiție. Dacă ești în căutarea bogățiilor interioare, nu va exista nicio competiție, nu va fi nevoie de așa ceva. Există un cer infinit; poți avea tot cerul pentru tine, nu mai există nimeni altcineva care să se afle în competiție cu tine.

Asta este diferența dintre religie și politică. Politica atrage oamenii inferiori, oamenii care sunt plini de complexe de inferioritate. A fi religios înseamnă a scăpa de complexe de inferioritate. De aceea insist eu asupra faptului că nu trebuie să ajungi la niciun fel de realizare. Ea se află deja înăuntrul tău. Nu trebuie să devii zeu, ești deja zeu.

Și nu trebuie nici să amâni pentru mâine. Nu e nevoie. Poți să te bucuri de asta chiar acum. Nu se pune problema să realizezi ceva, ci să te bucuri de realizarea ta – ea e deja acolo! Nu-ți lipsește nimic! Dacă vrei să fii fericit, poți fi fericit în chiar acest moment. Nici măcar o singură clipă nu trebuie să amâni, nu e nevoie, pentru că tot ceea ce îți trebuie pentru a fi fericit se află deja în tine. Trebuie doar să devii vigilent, conștient. Trebuie doar să deschizi ochii și să găsești. Totul e acolo, toți oaspeții au sosit, mâncarea e pregătită, sărbătoarea e în toi. Trebuie doar să deschizi ochii și să participi.

Eu nu spun să deveniți zei, fiindcă așa ceva înseamnă politică, și atunci ați începe să alergați ca să ajungeți la o realizare. Ați deveni ambițioși. Eu vă spun: sunteți zei. Dați-vă seama de asta, e tot ce trebuie să faceți, nu e nevoie să ajungeți la vreo realizare în acest sens. Trebuie doar să fiți puțin atenți și să vă dați seama. Ați uitat cu totul că sunteți zei.

A treia este lipsa ambiției de a fi primul în lume.

Și atunci cine își mai bate capul să fie primul în lume? Ești deja primul. Fiecare om e primul în lume, asta e semnificația acestor cuvinte. Nimeni nu se poate compara cu tine, nimeni nu s-a comparat vreodată și nu se va compara vreodată cu tine; ești incomparabil, unic. Ești deja primul în lume.

Iubirea te face neînfricat;

Până când nu ajungi la iubire, vei fi mereu înfricoșat. O mare tulburare și o mare frică vor fi acolo, în ființa ta. Vei continua să tremuri, căci până când nu ajungi la iubire, nu vei ști că ești nemuritor. Frica va fi acolo.

Cel care iubește profund devine nemuritor. Cel care iubește profund trece dincolo de moarte. Cel care cunoaște iubirea știe că moartea nu există. Căci în iubire profundă, ajungi să cunoști moartea. Mor! Și înviezi.

Crucea și învierea apar amândouă în iubire, de aceea oamenilor le e frică de iubire. Ei vin la mine și îmi spun: „Ne-ar plăcea să iubim, dar ne e frică.” Bărbatului îi e frică de femeie, femeilor le e frică de bărbați. Chiar dacă ești îndrăgostit, ești îndrăgostit doar pe jumătate. Pășești cu foarte mare precauție, așa încât să calci pe teren sigur. Și te duci întotdeauna numai până în punctul din care te poți retrage foarte ușor, nu te duci niciodată până în punctul din care retragerea e imposibilă. Nu te duci până în profunzimea din care retragerea ar fi imposibilă. Întinzi mâna, dar ești mereu gata să ți-o retragi în orice clipă, dacă apare pericolul. De aceea iubirea ta rămâne superficială.

Iubirea e o moarte, moartea egoului. Și numai atunci când mori știi că nu ai cum să mori, că ceva din tine transcende moartea.

*Iubirea te face neînfricat; moderația în acțiune
îți amplifică rezervele de energie.*